

СПЕЦИФІКА АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОЕКТНИХ ПРОПОЗИЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Лакомова М.С., Старцева А.В., Гармаш О.М.
Національний авіаційний університет

Abstract. *The article is devoted to the specifics of the analysis of the efficiency of the investment project, which is characterized by a system of economic indicators that reflect the ratio of project-related costs and results, which make it possible to judge the economic attractiveness of the project for its participants.*

Прийняття проектних рішень, як і будь-який інший вид управлінської діяльності, ґрунтується на використанні різноманітних формалізованих і неформалізованих підходів.

Формальні методи передбачають використання математичного апарату для розрахунку показників ефективності, неформальні – евристичних підходів до оцінки проектів. Методи оцінки ефективності проектів можна схематично представити у вигляді схеми, зображеної на рис. 1.

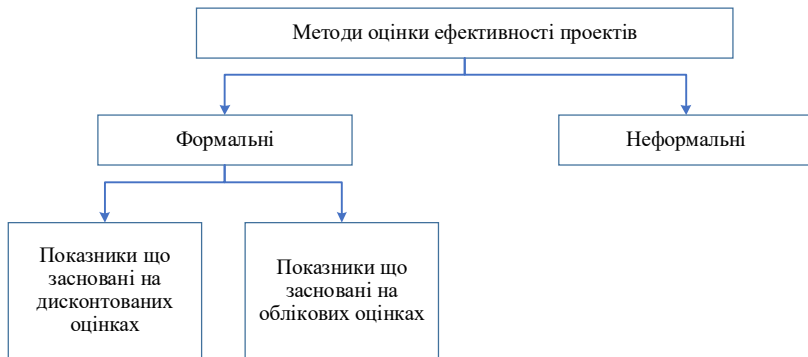

Рисунок 1 – Методи оцінки ефективності проектів

Формальні методи аналізу проектів, можна поділити на дві групи:

- засновані на дисконтованих оцінках;
- засновані на облікових оцінках.

До першої групи належать такі критерії: чиста теперішня вартість (NPV), коефіцієнт вигоди-витрати (BCR), внутрішня норма доходності (IRR), дисконтований строк окупності інвестиції (DPP), еквівалентний анuitет (EA), індекс рентабельності інвестиції (PI), ефективність витрат. Особливість розрахунку цих критеріїв полягає в тому, що всі вони передбачають застосування процедури дисконтування грошових потоків. Перелічені показники використовують для визначення ефективності незалежних інвестиційних проєктів (так званої абсолютної ефективності), коли необхідно прийняти рішення про доцільність чи недоцільність реалізації проєкту. За допомогою згаданих критеріїв можна визначити ефективність взаємовиключаючих проєктів (порівняльну ефективність), коли необхідно прийняти рішення про вибір для реалізації одного з кількох альтернативних проєктів [1].

До другої групи належать критерії: строк окупності інвестиції (PP); коефіцієнт ефективності інвестиції (АКК); капіталовіддача (річні продажі, поділені на капітальні витрати); оборотність товарних запасів (річні продажі, поділені на середньорічний обсяг товарних запасів); трудовіддача (річні продажі, поділені на середньорічну кількість зайнятих робітників і службовців). На відміну від критеріїв першої групи, ці показники не враховують концепцію вартості грошей у часі. Вони відносяться до числа показників моментного статичного ряду і не враховують динамічних процесів у їх взаємозв'язку.

До неформальних критеріїв оцінки та вибору інвестиційних проєктів відносяться:

- рейтинг країни на основі оцінки інвестиційного клімату;
- рівень здібностей управлінського персоналу до реалізації проєкту;
- рівень розвитку інфраструктури, що забезпечує реалізацію проєкту (транспорт, зв'язок, готельний сервіс) [2].

При аналізі проєктів в основу процесу прийняття управлінських рішень покладено оцінку і порівняння обсягів інвестиційних вкладень та очікуваних грошових надходжень. Практика оцінки ефективності проєктних рішень ґрунтується на таких принципах:

- оцінка можливості інвестування враховує зіставлення грошового потоку, що формується в результаті реалізації проєкту, і вкладень, необхідних для його здійснення;

– приведення інвестиційного капіталу і грошового потоку до єдиного розрахункового року (що, як правило, передує початку проекту);

– дисконтування грошових потоків здійснюється за ставками дисконту, що відображають альтернативну вартість капіталу [2].

Оцінка впливу якісних факторів – один із найскладніших напрямів діагностики. Комплекс якісних факторів такий різноманітний, кожний інвестиційний проект настільки особистий, що принципово неможливо чітко визначити усі напрями діагностики та сформулювати стандартну схему такого аналізу. Однак, узагальнюючи, можна визначити наступні напрями якісного аналізу:

- аналіз інвестиційного проекту цілям підприємства;
- аналіз відповідності проекту стратегії і тактиці підприємства.

Відбір проектів проводиться після виконання двох обов'язкових процедур – визначення переліку пріоритетних напрямів та формування програм реалізації пріоритетів.

При виборі проекту повинна бути визначена своя система пріоритетів. Система пріоритетів може включати такі можливі варіанти: суспільна значущість проекту, вплив на імідж компанії-інвестора, відповідність меті інвестора, ринковий потенціал продукту, що створюється, відповідність фінансовим та організаційним можливостям інвестора, екологічність та безпечність проекту, рівень ризику, відповідність нормативно-правового середовища реалізації проекту [3].

Неформальні критерії відбору інвестиційних проектів умовно поділяються на такі: цільові критерії, зовнішні та екологічні критерії, критерії реципієнта, що здійснює проект, критерії науково-технічної перспективності, комерційні критерії, виробничі критерії, ринкові критерії, критерії регіональних особливостей реалізації проекту.

При оцінці даних критеріїв використовуються експертно-аналітичні методи: побудова дерева цілей, дерева проблем, аналіз достатності існуючих організаційних структур.

Необхідною умовою впровадження інвестиційного проекту є досягнення певного соціального ефекту. При оцінці ефективності інвестиційних проектів з використанням державних коштів у інвестиційному меморандумі проекту треба вказувати інформацію, що містить опис кількісного або якісного ефекту від реалізації проекту для народного господарства: про зміну прибутковості наявних; про

можливості створення нових виробництв за рахунок появи нової продукції про зміни транспортного сполучення, зміни в галузі екології й у соціальній сфері, тобто треба зазначити конкретний соціальний ефект від упровадження інвестиційного проекту [3].

У розрахунках ефективності рекомендується враховувати також вплив реалізації проекту на діяльність сторонніх підприємств і населення, у тому числі:

- зміну ринкової вартості майна громадян (житла, земельних ділянок тощо), зумовлену реалізацією проекту;
- зниження рівня роздрібних цін на окремі товари й послуги, зумовлене збільшенням пропозиції цих товарів при реалізації проекту;
- вплив реалізації проекту на обсяги виробництва продукції (робіт, послуг) сторонніми підприємствами (за рахунок розвитку соціальної інфраструктури у пунктах створення нових підприємств) [4].

Висновки

Аналізуючи вищевикладений матеріал, можна зробити наступні висновки: ефективність інвестиційного проекту характеризується системою економічних показників, що відображають співвідношення пов'язаних з проектом витрат і результатів, які дають можливість судити про економічну привабливість проекту для його учасників, про економічні переваги кожного з них.

Список використаних джерел

1. Лизньова А. Ю. Оцінювання ефективності організаційної структури управління виробничого підприємства / А. Ю. Лизньова, Ю.Ю. Кочеткова // *Економіка і менеджмент: перспективи інтеграції та інноваційного розвитку*. — 2016. — Том 4. URL: http://confcontact.com/2014_04_25_ekonomika_i_menedgment/tom4/28_Luznova.
2. Смерічевська С.В. Еволюція методологічних підходів до оцінки та формування інноваційного потенціалу національної економіки як стратегічної передумови її логістизації [Електронний ресурс] / С.В. Смерічевська // *Глобальні та національні проблеми економіки. Електронне наукове фахове видання*. - 2017. – Вип. №16. URL: <http://global-national.in.ua/issue-16-2017>.
3. Тютюнник Ю.М., Тютюнник С.В. *Напрями аналізу фінансової стійкості суб'єктів державного сектору. Причорноморський науководослідний інститут економіки та інновацій: Електронне фахове видання. Інфраструктура ринку*. 2019. № 127.С. 369-374. URL: http://www.marketinfr.od.ua/journals/2019/27_2019_ukr/59.pdf.
4. Чернов В. А. *Аналіз комерційного ризику / під ред. М. І. Баканова*. - М.: Фінанси і статистика, 2012. - 400 С.